

Maturity z anglického jazyka: jedno z témat konference 'ELT Horizons' (pořádané AUAČR/ATECR v Liberci od 5.-8.9.2002)

Ve spolupráci s Asociací učitelů angličtiny uspořádala AMATE diskusní fórum na téma Maturita z anglického jazyka. Téma vzešlo z návrhů, které se objevily na valné hromadě AMATE konané dne 17. listopadu 2001 v Brně. I když by se po roce mohlo zdát, že téma je již „vyčichlé“, zejména vzhledem ke stále odkládanému školskému zákonu, účast na fóru i zájem příjemně překvapily samotné organizátory. Za AMATE se koordinace ujala Dana Hurtová, a podařilo se jí zajistit účast kolegyň, které mají k tématu co říci. Do programu aktivně přispěly:

Jana Pernicová z CERMATu poskytla informace o zahraničních zkušenostech s certifikacemi jazykových zkoušek vzhledem ke Společnému evropskému referenčnímu rámci (dále jen Rámci), a o spolupráci CERMATu na projektu Rady Evropy. Ve výhledu je do r. 2004 nadefinovat, co je úroveň maturitní zkoušky z AJ (ve vztahu ke kritériím v Rámci). Dále Jana Pernicová hovořila o pilotování ukázkových testů maturit a o jejich výsledcích, a to v běžné populaci i u skupiny studentů se specifickými potřebami. Je velmi důležité, aby se výsledků ukázkových testů podařilo získat ze škol co nejvíce. Chybí zejména údaje ze středních odborných škol – učitelé neváhejte se zúčastnit v době, kdy se maturity připravují – čím heterogennější vzorek výkonů se získá, tím lépe! Jen tak může být výsledná banka vhodných testových úloh k maturitě připravena s ohledem na situaci na českých středních školách.

Jarka Ivanová, jedna z autorek českého překladu Společného evropského referenčního rámce, podrobně seznámila účastnice a účastníky s jednotlivými úrovněmi ovládnutí cizího jazyka – od uživatelů základů jazyka (A1) po zkušené uživatele (C2). Je zřejmé, že deskripce maturitní zkoušky se bude odvíjet od jednotlivých úrovní specifikovaných Rámcem. Problém ovšem tkví v tom, že je obtížné rozhodnout (při heterogenní situaci na středních školách), která úroveň a pro jakou dovednost je vhodná.

Libuše Bohuslavová, jedna z autorek české verze Evropského jazykového portfolia pro střední školy (dále jen Portfolia), informovala o tom, co Portfolio je, jaké má funkce, jak by se mohlo využít při výuce, a co přinese studentům a učitelům. Bylo velmi potěšitelné slyšet, že k Portfoliu existuje i příručka pro školitele a učitele (autoři Little, D. a Perclová, R., vydalo MŠMT, Praha, 2001). Portfolio je důležitou součástí tzv. aktivního přístupu k učení se jazykům, s vypracovanými tabulkami pro sebehodnocení i vytýčení osobních cílů pro další osvojování jazyka.

Nad'a Vojtková, examínátorka zkoušek UCLES (jednou z nich je např. FCE - First Certificate in English), vystoupila se zamyšlením, jak bychom se mohli inspirovat u maturitních zkoušek ústními zkouškami UCLES, abychom dosáhli větší míry objektivit a standardizace, nežli je tomu dosud. V diskusi zaznělo, že maturitní zkouška by se mohla inspirovat formátem FCE, který umožňuje posoudit spontánní komunikativní kompetenci uchazeče, dále propracovanými hodnotícími kritérii, která zohledňují nejen výslovnost, znalost slovní zásoby a gramatických struktur, ale také schopnost vhodně, logicky a koherentně promluvu uspořádat i schopnost přirozené interakce. Pro takové vedení ústní části maturitních zkoušek by bylo nanejvýš vhodné učitele proškolit v kurzech dalšího vzdělávání.

Míša Čaňková, autorka knihy Open Channels, a spoluautorka Intercultural Activities, se zamýšlela nad středoevropskou tradicí maturitních zkoušek, které v naší zemi nedoznaly

zásadnějších změn již mnoho let. I když například v Rakousku se již podařilo obsah zkoušek z angličtiny inovovat, u nás tomu tak dosud není. A tak se stále ještě můžeme setkat se zkoušením literární historie a souboru faktografických znalostí. Ovšem cílem komunikativně zaměřené maturitní zkoušky, která netestuje jenom jazyk, ale i orientaci v širších kulturních souvislostech, by mělo být testování schopnosti studentů vhodně vyjádřit literární a kulturní zážitek, účastnit se diskusí na tato témata a vhodně do nich zasahovat.

Na závěr uvedu některé **dotazy a odpovědi**:

Otázka: Proč vymýšlíme (za mnoho peněz) nové maturity, když existují zkoušky UCLES?

J. Pernicová: V každém státě existují vlastní tradice vzdělávání. Stát jakožto poskytovatel vzdělání garantuje jeho minimální úroveň. Za státní maturity nemusejí studenti platit.

Otázka: Proč nesmějí být podtémata u maturitních zkoušek z jazyka? (týká se rozdílných témat pro čtení textu a ústního pohovoru – podle některých ředitelů a inspektorů musí být v obou částech jen jedno téma)

J. Pernicová: Vyhláška nic takového nestanoví. (Naše poznámka: Přidržování se úzce jen jednoho tématu konverzace je v rozporu s komunikativní funkcí jazyka – a schopnost komunikativní kompetence vlastně chceme zkoušet!)

Otázka: jak se dělají testy pro dyslektiky?

J. Pernicová: Především jsou upraveny graficky, a nejsou tam úlohy, které by studenty s dyslexií znevýhodňovaly (např. úloha na logické uspořádání textu). Studenti mají také větší časovou dotaci na vypracování testů.

Otázka: Kdy budou zavedeny nové maturity?

J. Pernicová: „Klepete na nesprávné dveře.“

Další informace o nových maturitách je možno získat na www.cermat.cz (Maturita po internetu). Příručku 'Společný evropský referenční rámec' dostaly Pedagogické fakulty, Pedagogická centra, a zbylé výtisky je možno koupit v Bell School, Praha. 'Evropské jazykové portfolio' by měla mít Pedagogická centra.

Závěry

1. AMATE spolu s Asociací učitelů angličtiny České republiky bude otázky adresovat na MŠMT a informovat učitele o odpovědích na svých webových stránkách (www.volny.cz@amate.cz). (Poznámka: Na diskusní fórum byl pozván a účast svoji či jiného kompetentního zástupce z MŠMT přislíbil – pan náměstek Dr. J. Müllner, ale sekretariát jeho kanceláře zaslal omluvu.)

2. Je velmi důležité, aby se výsledků ukázkových testů nových maturit podařilo získat ze škol co nejvíce. Chybí zejména údaje ze středních odborných škol – učitelé neváhejte se zúčastnit v době, kdy se maturity připravují – čím heterogennější vzorek výkonů se získá, tím lépe! Zájemci mohou kontaktovat Janu Pernicovou z CERMATu na emailové adrese: pernicova@cermat.cz

3. Je zřejmé, že deskripce maturitní zkoušky se bude odvíjet od jednotlivých úrovní specifikovaných Společným evropským referenčním rámcem. Pro ústní část maturitní zkoušky je možné se inspirovat i formátem a hodnotícími kritérii zkoušek UCLES. Pro inovované maturity by učitelé měli být proškoleni v rámci dalšího vzdělávání. AMATE tyto kurzy připraví a zájemcům nabídne.

Další diskuse vyzněla v tom smyslu, že jak ředitelé škol, tak inspektoři by měli absolvovat školení k maturitám spolu s učiteli, aby se zabránilo zbytečným nedorozuměním či dvojímu výkladu.

Děkujeme všem účastníkům i účastnicím fóra za jejich dotazy i zájem, Oxford University Press za občerstvení, prezentujícím za zajímavé a podnětné příspěvky, Daně Hurtové za koordinaci celé akce a Věře Bitljanové i výboru konference AUACR za vytvoření pěkného prostředí i atmosféry.

Jako vždy, uvítáme Vaši reakci k předloženým námětům(amate.cz@volny.cz)

Zapsala: Marta Šigutová
členka předsednictva AMATE

17. 09. 02